

บทบรรณาธิการ

EDITORIAL

การวิจัยในมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาประเทศ

ตามหลักพระพุทธศาสนาถือว่า เมื่อมีผลต้องมีเหตุ เราจะเห็นได้ว่าในหลักอริยสัจ 4 พระพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้ชัดเจนว่าทุกข์ต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดมาจากเหตุ และมนุษย์ทุกคนควรพยายามหาสาเหตุของทุกข์ที่ตนกำลังได้รับอยู่ เพื่อเป็นแนวทางในการดับทุกข์ การที่พระพุทธองค์ทรงสอนเช่นนี้ก็เท่ากับสอนว่า ถ้าหากว่าเรามีความทุกข์อะไรก็ตาม ก็จะต้องสงสัยเสมอว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เรามีความทุกข์นั้น ๆ ไม่ใช่ไปนั่งร้องไห้หรือเศร้าใจ โดยไม่ได้คิดทำอะไรเลย

ความสงสัยในสาเหตุของปัญหาคือ จุดเริ่มต้นสำคัญที่จะทำให้เกิดการวิจัย ปัญหาของคนไม่ใช่มีเพียงแต่ปัญหาส่วนตัวดังเช่นในเรื่องความทุกข์เท่านั้น แต่ยังมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสังคมซึ่งมีผลสะท้อนมาถึงบุคคลแต่ละคน และทำให้เราแต่ละคนต้องมีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาของสังคมทุก ๆ เรื่อง มากน้อยตามความสำคัญของปัญหานั้น ๆ เช่น ปัญหาเรื่องข้าวสารขึ้นราคา เราแต่ละคนที่อยู่ในประเทศไทยก็ต้องได้รับผลกระทบกระเทือนถึงรายจ่ายประจำวัน ผลกระทบกระเทือนอย่างนี้เห็นได้ชัด ปัญหาเรื่องรัฐธรรมนูญของประเทศยังไม่เสร็จ คนบางคนอาจรู้สึกว่าเป็นปัญหายิ่งห่างไกลตนเอง แต่ถึงจะมีความรู้สึกอย่างไร ปัญหานี้ก็ยังเป็นปัญหาที่จะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลทุกคนในประเทศไทย เพราะรัฐธรรมนูญเป็นแม่บทของการปกครอง ซึ่งทุกคนมีส่วนได้ส่วนเสียในระบอบการปกครองของประเทศ ปัญหาเรื่องสงครามเวียดนามก็เป็นปัญหาที่คนไทยทุกคนจะต้องมีส่วนได้ส่วนเสีย ถึงแม้ว่าประเทศไทยไม่ได้เป็นคู่สงครามแต่เราเกิดความรู้สึกสงสัยว่าทำไมจึงมีปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้น ก็นับได้ว่าเรากำลังเริ่มต้นวิจัยปัญหานี้ ๆ

แนวคิดบางอย่างในการวิจัย

เนื่องจากในระยะ 10 ปีนี้ ประเทศไทยได้มีการตื่นตัวเรื่องการวิจัยมากขึ้น ทำให้บุคคลทุกคนรู้จักคำนี้ และนำคำนี้ไปใช้พร่ำเพรื่อไม่ตรงกับ ความหมายที่แท้จริงของการวิจัย ในระหว่างการสนทนาเราอาจจะได้ยินบุคคลหนึ่งถามปัญหาอีกบุคคลหนึ่ง เพื่อขอความเห็น บุคคลที่ถามจะพูดว่า “ไหนลองวิจัยเรื่องนี้ให้ดูหน่อยซิ” ความจริงผู้ที่ถูกถามไม่จำเป็นต้องทำการวิจัย เป็นเพียงแต่ให้ความเห็นส่วนตัวหรือนำเอาความรู้ในวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีอยู่แล้ว มาคิดหาเหตุผลประกอบเพื่อให้คำแนะนำ เพราะฉะนั้นการที่นำเอาความรู้ที่มีอยู่หรือวิชาการที่มีอยู่แล้วมาคิดแก้ปัญหา ไม่ใช่เป็นการวิจัย ในบางครั้งเราจะเห็นหนังสือพิมพ์บางฉบับวิจารณ์ปัญหาต่างๆ ของบ้านเมือง โดยเขียนออกความเห็นในแง่ดีและแง่เสียของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ๆ แล้วหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นก็อ้างว่าการเขียนดังกล่าวเป็นการวิจัย แท้จริงการเขียนดังกล่าวเป็นเพียงการวิจารณ์ ถึงแม้ว่าข้อความในบทวิจารณ์นั้นจะมีเหตุมีผล มีข้อสังเกต มีบทสรุป แนะนำ ผลก็ผลเสียในการแก้ปัญหาตามวิธีต่าง ๆ แต่บทวิจารณ์นั้น ๆ อาจจะไปตรงกับผลวิจัยจริงๆ เข้าก็ได้

ในบางครั้งเราอาจจะได้ยินคนบางคนอ้างว่าบทความที่ดีพิมพ์เผยแพร่เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เป็นการวิจัย ความบทความต่าง ๆ เป็นเพียงอรรถาธิบายของเหตุและผลที่ผู้เขียนได้พยายามคิดตามแนวหลักวิชาความรู้ หรือประสบการณ์ที่ตนมี ในการเขียนวิทยานิพนธ์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศเราจะพบว่า มีวิทยานิพนธ์บางฉบับที่มีคุณภาพไม่ถึงขนาดที่จะเป็นผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์บางฉบับมีลักษณะเป็นแต่เพียงรายงาน ผู้ที่เขียนวิทยานิพนธ์บางคนก็เพียงแค่ประมวลเอาความย่อจากหนังสือต่าง ๆ มารายงาน บางคนก็นำเอาความเห็นที่มีปรากฏในหนังสือหรืองานวิจัยของคนอื่นมาออกความเห็นประกอบ บางคนก็เพียงแค่สำรวจตัวเลขในเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาที่เสนอทำวิทยานิพนธ์แล้วนำมาประมวลไว้ วิทยานิพนธ์เหล่านี้อาจเรียกได้ว่าเป็นเพียงรายงานเท่านั้น

มีคำอยู่อีกคำหนึ่งที่เราใช้สับสนกับคำว่า วิจัย ในบางครั้งคำนี้คือคำว่า วิเคราะห์ การวิเคราะห์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการวิจัย ในกระบวนการวิจัยนั้น นักวิจัยจะต้องมีวิธี

การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเท็จจริงที่ตนสังเกตมาได้ การที่บุคคลคนหนึ่ง ๆ วิเคราะห์สิ่งหนึ่งสิ่งใดก็แปลว่า บุคคลนั้นได้นำเอามาสั้น ๆ มาแยกแยะออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อให้ทราบว่าแต่ละส่วนนั้น มีลักษณะอย่างไร และส่วนต่าง ๆ นั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างไร ส่วนการวิจัยนั้นจะต้องนำเอาผลที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ไปหาเหตุผล เพื่อประกอบในการสรุปสาเหตุของปัญหาทั้งหมด และหาแนวทางที่จะแก้ปัญหานั้น ๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย

งานวิจัยที่ช่วยในการพัฒนาประเทศ

ผู้ที่สนใจการวิจัยย่อมทราบดีว่า การวิจัยนั้นจะต้องดำเนินการเป็นขั้น ๆ และจะต้องมีวิธีการตามหลักวิทยาศาสตร์ ในประเทศไทยของเราก็ได้มีความพยายามที่จะส่งเสริมให้ทีมงานวิจัยทั้งในด้านวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ และในด้านสังคมศาสตร์ สถาบันที่ดำเนินการวิจัยก็มีหลายแห่งเช่นสถาบันที่วิจัยในด้านวิทยาศาสตร์ชีวภาพได้แก่ กระทรวงเกษตร มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหลาย ๆ แห่งที่ทำการส่งเสริมการวิจัยด้านสังคมศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสภาวิจัยแห่งชาติทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงานวิจัยระดับชาติทั้งทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์อีกด้วย

งานวิจัยต่างๆ ที่หน่วยงานทั้งหลายในประเทศไทยได้จัดทำขึ้นย่อมมีประโยชน์ทั้งสิ้น แต่ประโยชน์ของงานวิจัยแต่ละเรื่อง ควรจะได้พิจารณาจัดลำดับลดหลั่นความสำคัญในแง่การแก้ปัญหาสังคมและการพัฒนาประเทศของเรา เพราะถ้าหากว่าการวิจัยนั้นเป็นเพียงแต่การหาสาเหตุของปัญหาอะไรก็ได้ เราก็จะได้รับผลแต่เพียงรู้ว่าปัญหานั้น ๆ มีสาเหตุอย่างไร ส่วนว่าปัญหานั้น ๆ จะมีประโยชน์ในการดำรงชีวิตของเราหรือไม่นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าหากว่าผู้วิจัยได้หยิบเอาปัญหาที่สำคัญต่อการครองชีวิตของมนุษย์ขึ้นมาวิจัย และปัญหาที่หยิบยกขึ้นมาวิจัยนี้เป็นปัญหาที่ใหญ่กว้างขวางพอที่จะใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตเมื่อได้ทำการวิจัยในปัญหานั้น ๆ แล้วเราก็จะได้ทราบว่า ในการดำรงชีวิตของเราต่อไปควรจะทำอย่างไร การที่กล่าวเช่นนี้มีได้หมายความว่า การวิจัยในปัญหาปลีกย่อยไม่เป็นประโยชน์ ตรงกันข้ามการวิจัยในปัญหาปลีกย่อยเมื่อได้ทำในหลาย ๆ เรื่อง ก็จะช่วย

ทราบถึงปัญหาใหญ่ ๆ ที่จะวิจัยอีกต่อไป แต่สำหรับประเทศไทยเรานั้นเพิ่งได้เริ่มต้นตัวในการวิจัยมาไม่นาน และมีทุนทรัพย์ในการวิจัยไม่มากมาย ในทัศนะส่วนตัวของผู้เขียนจึงเห็นว่า การวิจัยระดับชาติในประเทศไทย ควรจะรีบส่งเสริมให้ได้จัดทำในปัญหาใหญ่ ๆ ซึ่งพิจารณาแล้วว่าเป็นประเด็นสำคัญต่อระบบสังคมและการพัฒนาประเทศของเรา หน้าที่ในการส่งเสริมให้มีการวิจัยปัญหาใหญ่ ๆ นี้ควรเป็นหน้าที่ของสถาบันที่เกี่ยวกับงานวิจัยทั้งหลายที่มีอยู่ เรื่องใหญ่ ๆ ที่เราควรส่งเสริมให้มีการวิจัยในขณะนี้ อาจจะยกมาเป็นตัวอย่างได้ 2-3 เรื่อง เช่น พฤติกรรมในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนแนวโน้มในการวางระบบบริหารราชการแผ่นดินให้ดีขึ้น ผลดีผลเสียของระบบการศึกษาในปัจจุบัน ลักษณะคุณภาพ และการปรับปรุงพืชผลต่าง ๆ ทางเกษตร การส่งเสริมอุตสาหกรรมเคมี และผลิตผลจากป่า ฯลฯ

เมื่อ พ.ศ. 2504 แฟรงค์ จี. นิกอลส์ ผู้เชี่ยวชาญการวิจัยของสหประชาชาติได้เสนอต่อรัฐบาลว่า รัฐบาลไทยควรตั้งศูนย์กลางการวิจัยขึ้น 8 แห่ง คือ สถาบันเกษตรวิจัย เพื่อเป็นศูนย์รวมวิจัยพืชผลทางเกษตร สถาบันแพทยศาสตร์วิจัย เพื่อวิจัยโรคท้องถิ่นต่าง ๆ และสถาบันวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมวิจัย เพื่อวิจัยอุตสาหกรรม เคมี แร่ และโลหะกรรม อาหารแปรรูป และผลิตผลจากป่า โดยใช้สถาบันทั้ง 8 นี้ ขึ้นกับสภาวิจัยแห่งชาติ ในเรื่องนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าถ้าประเทศไทยต้องการผลิตงานวิจัยทางเกษตรศาสตร์ หรือแพทยศาสตร์ ไม่ใช่เมื่อรัฐบาลตั้งศูนย์เหล่านี้ขึ้นแล้วจะสามารถผลิตงานวิจัยในท่านเหล่านั้นได้ ทั้งนี้ เพราะประเทศไทยไม่มีนักวิจัยเป็นจำนวนมากเหมือนอย่างสหรัฐอเมริกา หรือประเทศในยุโรปบางประเทศ เมื่อตั้งศูนย์ขึ้นมาแล้วเราอาจจะไม่มีนักวิจัยเพียงพอไปทำงานในศูนย์วิจัยต่าง ๆ แม้แต่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ที่เพิ่งตั้งขึ้นใหม่เพื่อเป็นศูนย์กลางการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการอุตสาหกรรมของประเทศก็ยังมีหนังสือพิมพ์รายวันบางฉบับในระยะไม่นานนี้กล่าวโจมตีว่า ไม่ได้ผลิตผลงานวิจัยออกมาให้เป็นที่พอใจ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะสถาบันนี้ยังมีนักวิจัยไม่เพียงพอก็เป็นได้ ฉะนั้น การส่งเสริมงานวิจัยระดับชาติในขณะนี้จึงควรจะต้องอาศัยสถาบันชั้นสูงของประเทศซึ่งมีอาจารย์และกำลังเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ทางวิชาการสูง ๆ มากกว่าที่อื่น การที่

จะให้สถาบันการศึกษาชั้นสูงของประเทศมีส่วนในการวิจัยอย่างแท้จริงก็อาจทำได้โดยให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันการศึกษาชั้นสูงได้รับกำลังทุนทรัพย์อุดหนุนและมีเวลาพอที่จะวิจัยเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ อีกทางหนึ่งก็อาจทำได้โดยกวาดขันให้การทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทในประเทศมีมาตรฐานสูง โดยเข้มงวดในเรื่องการเลือกปัญหาที่จะวิจัยเพื่อจะได้ผลงานวิจัยในเรื่องที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

การวิจัยในประเทศไทยควรมุ่งในด้านสังคมศาสตร์ เพราะในขณะนี้ยังไม่มีความก้าวหน้าของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่าง ๆ ในระบบสังคมของเมืองไทยมากเท่ากับที่ชาวยุโรปและอเมริกันได้ทำไว้ในประเทศตะวันตก การวิจัยพฤติกรรมสังคม ระบบการปกครอง สภาพทางเศรษฐกิจ ตลอดจนวิธีการบริหารการศึกษาในประเทศไทยของเรา ยังมีประเด็นปัญหาที่ควรจะต้องวิจัยอีกมาก และเราไม่สามารถนำเอาผลวิจัยในเรื่องเหล่านี้ที่ชาวยุโรปและชาวอเมริกันได้ทำไว้สำหรับประเทศตะวันตกมาใช้กับสภาพการณ์สังคมของเราได้ เพราะสภาพการณ์ของเราแตกต่างกับสภาพการณ์ของประเทศในยุโรปและอเมริกา

ส่วนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์นั้น ประเทศในยุโรปและอเมริกาได้จัดทำไว้แล้วอย่างกว้างขวาง ประเทศเหล่านี้ได้ลงทุน เวลา และกำลังคนมากมาย จึงได้สามารถผลิตผลงานทางวิทยาศาสตร์ไว้เป็นอันมาก หากประเทศไทยพยายามที่จะวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ก็จะต้องใช้ทุนทั้งในเรื่องกำลังคน และเรื่องกำลังงานอีกมากกว่าจะได้ชื่อว่ามีผลงานทางวิทยาศาสตร์ก้าวหน้ากว่าประเทศเหล่านั้น ซึ่งถ้าจะทำเช่นนั้นก็เท่ากับเราไม่มีความมั่งคั่งแน่นอน ฉะนั้น การที่เราจะวิจัยเรื่องพลังงาน แสงแดดและลม ก็นับว่าเราไปดำเนินการวิจัยในเรื่องที่ควรจะปล่อยให้ประเทศในยุโรปหรืออเมริกาทำดีกว่า งานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่ควรจะทำ ควรจะเป็นในรูปที่นำเอาผลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ทางกายภาพและชีวภาพ ที่ต่างประเทศได้ทำแล้วมาทดลองกับพืชผล และคนไทยว่าผลการวิจัยนั้นยังใช้ได้กับพืชผล และคนไทยที่อยู่ในสภาพดินฟ้าอากาศและลักษณะแวดล้อมแบบไทยหรือไม่ ผลงานของชาวยุโรปและอเมริกันในเรื่องวิทยาศาสตร์มีมากพอที่จะนำมาทดลองใช้ให้เป็นประโยชน์แก่คนไทยและสังคมไทยได้โดยไม่ต้องไปตั้งต้นทำการวิจัยเรื่องอะไรขึ้นใหม่ ในขณะที่เดียวกันก็อาจวิจัยทางวิทยาศาสตร์ในเรื่องที่ประเทศในยุโรปและอเมริกาไม่มี เช่น ทำการวิจัยเรื่องสมุนไพรต่าง ๆ ศึกษาโรคเมืองร้อนที่เกิดขึ้นในประเทศไทยโดยเฉพาะ ฯลฯ

บทบาทของมหาวิทยาลัยในการวิจัย

ได้กล่าวมาแล้วว่า การที่ประเทศไทยขาดนักวิชาการชั้นสูงที่จะทำการวิจัยโดยเฉพาะนั้น อาจจะไม่แก้ไขได้โดยอาศัยอาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทำการวิจัยเป็นหลักไปพลางก่อนได้ นอกเหนือจากเหตุผลนี้ที่จะทำให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางงานวิชาการสาขาต่าง ๆ ในประเทศแล้ว ก็ยังมีเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ควรมีการสนับสนุนงานวิจัยในมหาวิทยาลัย กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาที่ดีจะต้องมีผลงานกันกว่าในวิชาสาขาต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา การค้นคว้าวิจัยนี้ส่วนหนึ่งผู้สอนเป็นผู้ดำเนินงานอีกส่วนหนึ่งเป็นงานของนักศึกษาซึ่งสถาบันนั้น ๆ ได้กระตุ้นให้นักศึกษาทำ การสร้างแนวความคิด ปรัชญา ทฤษฎี และกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ทางวิชาการเป็นงานของสถาบันอุดมศึกษาโดยตรง ในด้านผู้สอนนั้นมิใช่ว่าถ้าผู้สอนแต่ละคนสอนในชั้นได้ทีแล้วจะทำให้การศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น ๆ มีคุณภาพดีก็หาไม่ คุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยหนึ่ง ๆ ควรวัดตรงที่ว่า มหาวิทยาลัยนั้น ๆ ได้ส่งเสริมให้มีแนวปรัชญา ทฤษฎี และกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ทางวิชาการเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด การที่จะมีสิ่งเหล่านี้ได้ ก็โดยที่ผู้สอนจะต้องหมั่นวิเคราะห์ค้นคว้าทดลอง และวิจัยปัญหาต่าง ๆ อยู่เป็นนิจ การสอนในแง่การถ่ายทอดวิชาความรู้นั้นควรเป็นเพียงองค์ประกอบส่วนย่อยในการพิจารณาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาหนึ่ง ๆ เพราะสถาบันอุดมศึกษามีใจโรงเรียนมัธยมชั้นสูง ถ้าหากว่าผู้สอนทำหน้าที่แต่เพียงเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้นักศึกษาเข้าใจและจดจำได้ การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น ก็จะมีลักษณะเป็นการ สอนวิชาความรู้ที่มีความลึกซึ้งกว่าวิชาที่สอนในโรงเรียนมัธยมเท่านั้นเอง ไม่ได้สอนให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศเลย ฉะนั้นในระหว่างที่ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาพยายามทำงานกัน คว้าวิจัยนักศึกษาก็ควรมีโอกาสทำตนให้เป็นประโยชน์ต่องานแขนงนี้ของสถาบันอุดมศึกษาที่ตนศึกษาอยู่โดยพยายามสร้างนิสัยที่จะไปค้นคว้าทดสอบข้อเท็จจริงและความถูกต้องของเรื่องต่าง ๆ ที่มีปรากฏในวิชาที่ตนศึกษา นักศึกษาควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความสงสัย ไม่ยอมเชื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยง่ายจนกว่าจะได้พิสูจน์ข้อเท็จจริงเสียก่อน คำว่า "สอน" ในสถาบันการศึกษา

จึงควรมีความหมายต่างกันคำว่า “สอน” ในโรงเรียนประถมหรือมัธยมศึกษา คำว่าสอนในโรงเรียนประถมและมัศึกษานั้นเป็นเพียงแต่การอธิบายและบรรยายเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ให้ถูกต้องและเข้าใจง่ายโดยใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ตามวัยของเด็ก แต่คำว่าสอนในสถาบันอุดมศึกษาควรหมายถึงการนำทางให้นักศึกษาเกิดสติปัญญาในการศึกษาเหตุผล โดยสร้างความสามารถในการวิเคราะห์และค้นคว้าในวิชาการต่าง ๆ

การวิจัยที่ควรส่งเสริมในมหาวิทยาลัย ควรเป็นการวิจัยประยุกต์ในระหว่างที่ประเทศไทยยังมีทุนทรัพย์จำกัด ปัญหาที่จะเลือกวิจัยอาจจะเลือกเฉพาะปัญหาที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และน่าจะไต่เน้นหนักเฉพาะในด้านสังคมศาสตร์ ดังได้กล่าวไว้ในหัวข้อ “งานวิจัยที่จะช่วยในการพัฒนาประเทศ” รัฐอาจตั้งเงินงบประมาณส่วนหนึ่งให้สถาบันอุดมศึกษาทำการวิจัย โดยวางมาตรการควบคุมให้วิจัยเฉพาะปัญหาที่เป็นประโยชน์จริง ๆ งบประมาณสำหรับการวิจัยนี้อาจตั้งผ่านสภาวิจัยเพื่อให้มีการควบคุมว่ามหาวิทยาลัยทุกแห่งในประเทศได้มีการทำการวิจัยในเรื่องที่มีประโยชน์ และจะได้ทราบว่ามหาวิทยาลัยแห่งใดมิได้ทำการวิจัยซึ่งจะได้ถือว่าเป็นข้อบกพร่องของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ หรือรัฐอาจจะส่งเสริมการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาโดยผ่านส่วนราชการต่าง ๆ กล่าวคือให้ส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีฐานะตั้งแต่กรมขึ้นไป พิจารณาตั้งงบประมาณเพื่อการวิจัยมากขึ้นตามสัดส่วนราชการนั้น ๆ คิดว่าตนเองมีปัญหาคำคัญที่จะต้องพิจารณาแก้ การที่ทำเช่นนี้จะทำให้สถาบันอุดมศึกษาได้มีโอกาสวิจัยปัญหาที่ส่วนราชการต่าง ๆ มีจริง ๆ และเมื่อวิจัยเสร็จแล้วก็จะไปเป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติงานจริง ๆ นอกจากนี้รัฐยังอาจจะกำหนดมาตรการที่จะส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีโอกาสเข้าไปร่วมมือกับหน่วยงานธุรกิจของเอกชนทำการวิจัยในจำนนพาณิชย์กรรมหรืออุตสาหกรรมโดยให้ถือว่า ผลงานวิจัยในจำนนนั้น ๆ เป็นเครื่องแสดงคุณภาพและเกียรติคุณของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ผลงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งหมดจะทำให้มีการขยายความรู้ทางวิชาการให้มีขอบเขตกว้างขวางออกไป และถ้ามหาวิทยาลัยทุกแห่งในประเทศไทยสามารถทำได้ก็อาจเป็นที่หวังได้ว่า หน่วยงานและวิสาหกิจทั้งของรัฐบาลและเอกชนจะให้ความเชื่อถือและอาจบ่อนปัญหาให้สถาบันอุดมศึกษาวิจัย

เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สถาบันอุดมศึกษาของเราก็จะทำงานได้อย่าง พากพวมสมกับที่เป็น สถาบัน อุดมศึกษาของประเทศอย่างแท้จริง

เรื่องที่อาจวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศไม่ใช่เป็นเพียงการนำเอาความเจริญของประเทศหนึ่งมาใช้ กับอีกประเทศหนึ่งเพราะสิ่งที่ทำให้ประเทศหนึ่งเจริญไม่ได้แปลว่าจะทำให้อีกประเทศหนึ่ง เจริญได้ในทำนองเดียวกัน และในขณะเดียวกันการพัฒนาประเทศก็ไม่ใช่เป็นการนำเงิน และทรัพยากรของประเทศหนึ่งมาทุ่มเทใช้กับอีกประเทศหนึ่ง เพื่อทำให้ประเทศที่ได้รับเงิน และทุนทรัพย์นั้นมีการพัฒนา การนำเอาเทคโนโลยี (technology) และระบบการบริหาร ที่มีประสิทธิภาพของประเทศที่พัฒนาแล้วมาใช้กับประเทศที่เร่งพัฒนาก็ไม่อาจทำให้ประเทศ ที่เร่งพัฒนานั้นได้รับการพัฒนาด้วยดีเสมอไป แนวความคิดในสมัยก่อนที่จะส่งนักศึกษาและ ข้าราชการไปเรียนวิทยาการแผนใหม่และนำเอาผู้เชี่ยวชาญของต่างประเทศเข้ามาช่วยแนะ นำความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้ประเทศได้รับการพัฒนานั้น ได้มีผู้พิสูจน์แล้วว่าไม่ได้ทำให้ประเทศ นั้น ๆ ได้มีการพัฒนาอย่างจริงจัง ระดับการพัฒนาประเทศที่ได้เร่งพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ จำนวนนักเรียนที่จบจากต่างประเทศและได้วุฒิสสูง ๆ หรือจำนวนผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศ ที่มาประจำทำการ ณ ประเทศนั้น ๆ ในระยะไม่นานมมานี้มีผู้เชื่อว่าการปรับปรุงระบบบริหาร งานของประเทศที่เร่งพัฒนาจะช่วยให้ประเทศนั้น ๆ ได้พัฒนารุดหน้า ฉะนั้นจึงได้มีการเน้น ความสำคัญในเรื่องการศึกษาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และในเรื่องการนำเอาหลักวิชานี้มา ใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานในประเทศนั้น ๆ ในระยะนี้ก็มีบุคคลอีกหลายคนเชื่อว่า การ ปรับปรุงระบบบริหารงานมิใช่เป็นกุญแจดอกสำคัญออกเดียวที่จะแก้ปัญหาในการพัฒนาประเทศ การที่จะแก้ปัญหาในการพัฒนาประเทศในความเห็นของบุคคลประเภทหลังนี้ขึ้นอยู่กับ การวางรากฐานทางการเมืองให้มั่นคงเพื่อจะใช้เป็นบันไดในการดำเนินการแก้ปัญหาต่าง ๆ ต่อไป นอกจากนี้ยังมีบุคคลบางคนเชื่อว่า การพัฒนาประเทศนั้นจะต้องแก้ปัญหาในแง่ การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก ผู้ที่มีความเชื่อตามแนวนี้จะพยายามย้ำในเรื่องการเพิ่มของ รายได้ประชาชาติ งบประมาณ ตลอดจนกลยุทธ์การชำระเงินระหว่างประเทศ และพยายามย้ำ

ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประเทศนั้น ๆ พัฒนา ความจริงแล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ แต่มีใช้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจให้ได้ผลดีนั้นมิใช่ขึ้นอยู่กับ การสร้างโครงการพื้นฐานที่ดีทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่จะต้องขึ้นอยู่กับ การวางนโยบายและการจำกัดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งขึ้นอยู่กับระบบการเมืองของประเทศนั้น ๆ การจะพัฒนาเศรษฐกิจในแนวใด และรูปใดจะต้องขึ้นอยู่กับ การตีค่าทางการเมือง ถ้าหากว่าประเทศหนึ่งประเทศใดได้วางแนวการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายและการตีค่าของผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองแล้ว การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจก็อาจจะไม่ได้ผลตามที่กำหนดเอาไว้

ในการพิจารณาปัญหาในการพัฒนาประเทศมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาหลายแง่ หลายมุมและซับซ้อนกันมากมาย แนวการวิเคราะห์ในเรื่องนี้ได้มีผู้พยายามพิจารณาแยกแยะไว้เป็น 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านบริหาร การวิเคราะห์ในแง่ใหญ่ ๆ ทั้ง 4 ด้านนี้น่าจะช่วยให้การพิจารณาปัญหาการพัฒนาประเทศสะดวกขึ้น ในการพิจารณาปัญหาแต่ละด้านผู้ที่วิเคราะห์ประเด็นเพื่อทำการวิจัย อาจจะพิจารณาโดยถือหลักกว้าง ๆ ได้ว่า ในด้านเศรษฐกิจนั้นอาจพิจารณาว่ามีปัญหาในเรื่องโอกาสของประชาชนในการ ประกอบกิจการต่าง ๆ และในแง่ความสมเหตุสมผลของมาตรการทางเศรษฐกิจของประเทศ ในด้านสังคมอาจจะพิจารณาปัญหาในแง่ที่ว่ารัฐได้ทำการจำกัดการกระทำและการแสดงออกของประชาชนมากน้อยเพียงใด หรือทำให้ประชาชนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพื่อทำให้ความคิดอ่านมีขอบเขตกว้างขวางออกไปเพียงใด ในด้านการเมืองอาจจะพิจารณาในแง่ขอบเขตความรับผิดชอบของประชาชนและระเบียบปฏิบัติของทางราชการว่ามีปัญหาทำให้ประชาชนได้มีโอกาส มีส่วน มีเสียงในระบอบการปกครองอย่างไรหรือไม่เพียงใด ส่วนในด้านการบริหารนั้นอาจจะพิจารณาประเด็นในเรื่องแนววิธีและระเบียบการปฏิบัติงานว่าทำให้ข้าราชการ และเจ้าพนักงานเป็นผู้รับใช้ประชาชนอย่างแท้จริงหรือเปล่า และทำให้ประชาชนได้รับบริการของทางราชการอย่างใดบ้าง เพียงใด

ในการกำหนดปัญหาสำหรับวิจัยแต่ละท่าน อาจจะมีประเด็นปัญหาอีกมากมาย เช่น ในด้านเศรษฐกิจ อาจจะมีปัญหาเรื่องการจ้างแรงงานและการว่างงาน เสถียรภาพของราคาสินค้า ความแตกต่างในเรื่องความเจริญของท้องถิ่น แต่ละแห่ง ตลอดจนประเด็นในเรื่องชนิดของการประกอบการทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามในที่นี้จะไม่พยายามแยกแยะปัญหาทุกปัญหาที่มีอยู่ในด้านต่าง ๆ ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่จะขอกล่าวแต่เพียงว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะวิจัยในด้านต่าง ๆ ในเรื่องการพัฒนาประเทศนั้นมีอยู่ 3 ประเภทซึ่งน่าจะเป็นที่น่าสนใจสำหรับนักวิจัย ปัญหาประเภทแรกคือ สถาบันและองค์การพบบงาน (work organization) ที่ใช้ได้ผลสำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วนั้นจะนำมาใช้ในประเทศที่กำลังเร่งพัฒนาได้ผลหรือไม่ สถาบันและองค์การพบบงานนี้มีได้หมายถึงในแง่บริหารเท่านั้น แต่หมายถึงสถาบันและองค์การพบบงานที่จะช่วยในการพัฒนาสังคมและการเมืองและเศรษฐกิจด้วย ปัญหาประเภทที่สองคือ ปัญหาในเรื่องความสมดุลย์และการประสานระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และบริหาร ปัญหาประเภทที่สามคือปัญหาในเรื่องการประยุกต์ทฤษฎีทางวิชาการในประเทศเร่งพัฒนาเพื่อพิสูจน์ว่าทฤษฎี กฎเกณฑ์ และหลักการต่าง ๆ ที่นักวิชาการในประเทศพัฒนาแล้วได้ค้นพบและใช้ได้ผลแล้วสามารถนำมาใช้ได้ผลและเป็นความจริงในประเทศที่เร่งพัฒนา ทฤษฎี กฎเกณฑ์ และหลักการเหล่านี้มีมากมายทั้งในด้านการบริหาร สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และการเมือง ทฤษฎี กฎเกณฑ์และหลักการเหล่านี้บางที่เราไม่ได้นึกถึงเลยว่าการพิสูจน์ให้เห็นจริงว่าใช้ได้ผลและเป็นความจริงในประเทศไทย ยกตัวอย่างเช่น ในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ นักวิชาการได้พยายามนำหลักการมนุษยสัมพันธ์มาใช้ หลักนี้ได้พิสูจน์ในประเทศอื่นแล้วว่าผู้ที่ปฏิบัติงานได้ดีและมีกำลังใจร่วมในการปฏิบัติงาน (morale) สูง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอัตราเงินเดือนสูง เป็นหลักสำคัญที่สุด หลักนี้จะเป็นความจริงในประเทศไทยหรือไม่ยังไม่มีใครพิสูจน์ แต่เราก็ถือเป็นหลักปฏิบัติในเรื่องหลักมนุษยสัมพันธ์

งานวิจัยในด้านต่าง ๆ และประเภทต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศนี้ มหาวิทยาลัยในประเทศไทยอาจจะทำได้ในหลายเรื่อง แต่การที่จะกล่าวแต่เพียงว่า มหา

วิทยาลัยในประเทศไทยควรจะวิจัยในเรื่องนั้น ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศก็อาจจะเป็นการไม่เพียงพอ เพราะการที่กล่าวเช่นนั้นไม่ได้แปลว่ามหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะรีบเร่งทำการวิจัยในเรื่องนั้นๆ แล้วผลิตผลงานวิจัยออกมา การที่จะกระตุ้นให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทยได้ทำการวิจัยในเรื่องสำคัญ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ จึงจะต้องขึ้นอยู่กับกลไกในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาภาคประเทศด้วย ถ้าหากรัฐมีนโยบายและมาตรการที่จะรับรู้ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยและยกย่องให้เกียรติคุณแก่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่ทำงานวิจัยสำเร็จ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยก็จะได้ทำงานวิจัยจริงๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

สวัสดิ์ สุกนธรังษี
